

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Prof. Mr. F. Grapperhaus
Per mail: a.s.posthumus@minjenv.nl

CC. Tweede Kamer Commissie Justitie en Veiligheid
Per mail via: cie.jv@tweedekamer.nl
Tweede Kamer Commissie Binnenlandse zaken
Per mail via: cie.bz@tweedekamer.nl

Amsterdam, 7 september 2020.

Geachte heer Grapperhaus,

Graag vragen wij uw aandacht voor het volgende.

We zijn onlangs geconfronteerd met een plotselinge eenzijdige wijziging in het beleid rondom persalarmering.

Weliswaar is deze wijziging inmiddels weer teruggedraaid, maar het baart ons ernstige zorgen dat dit in goed overleg tussen journalistiek en nationale politie overeengekomen beleid blijkbaar eenzijdig op zeer nadelige wijze gewijzigd kan worden.

Het persalarm is een oplossing om de pers zijn werk te kunnen laten doen sinds het versleutelen van de politie communicatie via C2000. Daarmee werd het voor journalisten onmogelijk om mee te luisteren met de communicatie van de hulpdiensten.

Om de vrijheid van nieuwsgaring te waarborgen is afgesproken dat voor een bepaalde lijst met 'GMS aardcodes' een persalarm via P2000 verstuurd wordt, zodat het mogelijk blijft om verslag te blijven doen van deze nieuwsfeiten. Dit is eind 2018 afgesproken na jarenlang overleg tussen de Nationale Politie en de NVJ (als belangenbehartiger van de journalistiek in Nederland).

Sinds het maken van de afspraken heeft de politie (als beheerder van de meldkamers) al meermalen eenzijdig bepaalde GMS aardcodes van de overeengekomen lijst geschrapt. Vorige maand bleek dat er (opnieuw zonder overleg met vertegenwoordigers van de journalistiek) een nieuwe ingrijpende wijziging door de politie en andere hulpdiensten werd doorgevoerd: in plaats van het afgesproken 'direct zodra de melding wordt aangemaakt', werd er opeens een vertraging van 10 minuten toegepast, voordat het bericht wordt verzonden.

Dit betekent dat journalisten in het algemeen, en fotojournalisten in het bijzonder, sterk beperkt worden in de mogelijkheden om een incident vanaf het begin in beeld te brengen.

Gevraagd naar de reden van de 10 minuten vertraging wordt door de Nationale Politie gesteld dat het 'onwenselijk maar bovenal mogelijk onveilig is dat de journalisten snel ter plaatse zijn'. Ondanks herhaalde verzoeken zijn nog geen voorbeelden gegeven van situaties waar de snelle aanwezigheid van (foto)journalisten gevaar heeft opgeleverd. Ook het argument 'ongewenst' is door hen nog steeds niet onderbouwd.

Alhoewel bij mail van 3 september jl. door de Politie aan ons is medegedeeld dat de vertraging voorsnog zal worden teruggedraaid, stelt de gang van zaken ons bepaald niet gerust. We lezen in hetzelfde bericht immers een voornemen om aan het (onvertraagde) beleid te gaan morrelen.

Dit betekent dat de (foto)journalistiek in Nederland wordt gehinderd in haar persvrijheid, zonder dat daarvoor een dringende reden wordt aangedragen.

Bovendien hebben wij onze zorgen over de eenzijdige wijze waarop bestaande afspraken blijkbaar kunnen worden gewijzigd. De regeling inzake persalarmering is na intensief en jarenlang overleg ingevoerd, en heeft enkele jaren prima gefunctioneerd. En nu wordt deze opeens vrijwel onwerkbaar gemaakt.

Daar bovenop komt dat de politie doorgaat met het publiceren van incident beeld op social media. Zeker als het vertragingbeleid alsnog zou worden doorgevoerd, betekent dit dat professionele journalisten later bij incidenten aanwezig zijn en geen relevant verslag meer kunnen doen.

Het is recentelijk al meerdere malen voorgekomen dat de politie al beeld publiceert voordat de journalist zelfs maar van het incident af weet.

Deze vertraging hindert de pers dus niet alleen in haar onafhankelijke en controlerende rol, zij zorgt tevens voor oneigenlijke concurrentie via media-uitingen vanuit de politie en hulpdiensten zelf.

Uiteindelijk kan deze situatie betekenen dat het voor de zelfstandige (foto)journalisten (inmiddels beslaat die het merendeel van de beroepsgroep) niet meer rendabel is om het vak te blijven uitoefenen. Het resultaat dáárvan is dat alleen de subjectieve blik van de politie zal worden gepubliceerd, bij gebrek aan alternatieven.

Dat is in een democratie een ongewenste situatie. Het mag duidelijk zijn dat hiermee de wezenlijke functie, die de pers moet kunnen vervullen ten aanzien van het functioneren van publieke hulpdiensten ernstig in het gedrang komt.

Wij vragen u met klem om ervoor te zorgen dat voornoemde (vertraging)maatregelen definitief van tafel gaan en overleg over het alarmeringsbeleid op de juiste tafel plaats heeft, namelijk in goed overleg met vertegenwoordigers van de journalistiek, zodat ervoor wordt zorggedragen dat de pers op goede wijze gefaciliteerd wordt in het verslaan van incidenten.

Voorts verzoeken wij u dringend om er actiever op toe te zien dat politie en hulpdiensten zich beperken tot hun eigen rol en niet de verslag leggende rol bij incidenten gaan overnemen.

Concreet gesteld: de 10 minuten vertraging moet definitief verdwijnen en de volledige lijst van GMS aardcodes (zoals bij de invoering is afgesproken) moet weer uitgezonden worden.

In dit kader willen wij u verwijzen naar uw antwoorden eind 2018 op de Kamervragen van Chris van Dam, waarin u juist bevestigt wat wij nu ook aangeven dat het 'bij het aanmaken van het incident' uitgezonden moet worden, en dat het persalarm het belang van de vrije nieuwsgaring dient (antwoord 6 in <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20182019-398.html>).

In dit antwoord wordt tevens gesteld dat er overeenkomst was over de incidentenlijst, maar sindsdien heeft de politie daar eenzijdig aardcodes van af gehaald.

Gelet op onze zorgen geven wij graag een toelichting op bovengenoemde punten en stellen wij een afspraak voor een gesprek op prijs.

Met vriendelijke groet,

Namens NVJ, NVF en

Renske Heddema, Eric Brinkhorst,

Thomas Bruning

Genootschap van Hoofdredacteuren

Marcel Gelauff